Lieta Nr.C32345615
CA0184-17/14

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Valmierā 2017.gada 26.aprīlī

Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis A.Bukavs
tiesneši D.Lazdiņš, M.Lapiņš
ar tiesas sēžu sekretāri B.Nīmani
piedaloties prasītāja /pers. B/ pilnvarotajam pārstāvim /pers. C/,
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. B/ prasībā pret maksātnespējīgo apdrošināšanas akciju sabiedrību /Nosaukums A/ par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu, sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Valmieras rajona tiesas 2016.gada 13.oktobra spriedumu, ar kuru prasība noraidīta.

Aprakstošā daļa

Prasītājs /pers.B/Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesā 2015.gada 23.oktobrī cēlis prasību pret atbildētāju apdrošināšanas akciju sabiedrību (turpmāk – AAS) /Nosaukums A/, ar kuru lūdz piedzīt no atbildētājas prasītāja labā apdrošināšanas atlīdzību 9413,68 EUR un tiesāšanās izdevumus.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2008.gada 20.maijā Valmierā, Stacijas ielā 11 noticis ceļu satiksmes negadījums, kura rezultātā cietis prasītājs un viņa vadītais motocikls Honda CBR900RR. Otra negadījumā iesaistītā persona bijusi /pers. H/, kurš vadījis automašīnu Opel Zafira un kurš savu sauszemes transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu (turpmāk arī – OCTA) bija veicis pie /Nosaukums A/saskaņā ar polisi Nr.CA258759.

/Nosaukums A/ar 2008.gada 26.novembra lēmumu atteikusi izmaksāt /pers. B/ apdrošināšanas atlīdzību, jo policijas sastādītajā izziņā norādīts, ka satiksmes negadījumu izraisījis prasītājs. Par šo gadījumu bija ierosināts kriminālprocess, kurā prasītājs atzīts par cietušo, bet kriminālprocess ir izbeigts. Lēmumi par kriminālprocesa izbeigšanu vairākas reizes pārsūdzēti, bet viņa sūdzības noraidītas.

Tagad iesniegtajā prasības pieteikumā /pers. B/ norādījis, ka ar privātā tiesu eksperta /pers. I/ 2013.gada 4.novembra atzinumu pierādīts, ka patiesībā par ceļu satiksmes negadījuma izraisīšanu un prasītājam nodarīto kaitējumu ir atbildīgs /pers. H/.

Prasītājs minējis, ka lielākajā daļā krimināllietas materiālos esošo liecinieku liecībās tiek norādīts, ka /pers. B/ vadītais motocikls atradies blakus pie aizmugurējā kreisā stūra automašīnai Ford Scorpio. /pers. I/ atzinumā norādījis, ka motocikls visu laiku ir bijis automobiļa Opel vadītāja redzes laukā, līdz ar to automobiļa vadītājs varēja un viņam bija savlaicīgi jāvērtē pretim esošais motocikls kā traucējums plānotajai kustības virziena maiņai pa kreisi un Opel automašīnas vadītājam atbilstoši ceļu satiksmes noteikumu prasībām bija jādod ceļš motociklam. Opel vadītājam jebkurā gadījumā bijusi tehniska iespēja novērst ceļu satiksmes negadījumu. Pētījumā norādīts, ka Opel vadītājam, veicot kreiso pagriezienu atbilstoši ceļu satiksmes noteikumiem, prasītājs jau būtu pabraucis garām un negadījums nebūtu noticis. /pers. I/ atzinums liecina, ka Opel vadītājs kreiso pagrieziena manevru veicis sasteigti, pāragri un līdz ar to pārdroši.

Uzskata, ka /pers. B/ nelabvēlīgie policijas pieņemtie nolēmumi vērtējami kritiski, jo policija, pieņemot nolēmumus, nav varējusi ņemt vērā /pers. I/ atzinumu. Policija atteikusies nozīmēt jaunu ekspertīzi. Ieguvis /pers.I/ita atzinumu, prasītājs lūdzis atjaunot kriminālprocesu, kas atteikts noilguma dēļ.

No Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 31.panta pirmās daļas izriet, ka apdrošinātāji ceļu satiksmes negadījumu apstākļus un attiecīgi automašīnu vadītāju atbildības sadalījumu veic neatkarīgi, patstāvīgi. Šajā lietā AAS "Balva" atteikusies ņemt vērā jauniegūto pierādījumu.

Saistībā ar bojāto motociklu prasītājam radušies zaudējumi 775,96 LVL jeb 1104,09 EUR. Ceļu satiksmes negadījumā /pers. B/ nodarīti smagi miesas bojājumi. Prasītājs aprēķinājis, ka saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likumu, Satversmes tiesas 2014.gada 29.decembra spriedumu un Ministru kabineta 2014.gada 17.jūnija noteikumiem Nr.340 prasītājam pienākas atlīdzība par sagādātām sāpēm un garīgām ciešanām fiziskās traumas dēļ 8309,59 EUR apmērā.

Rakstveida paskaidrojumā par prasību (l.l.34) AAS "Balva" prasību neatzīst. Atbildētāja norādījusi, ka prasība balstīta vienīgi uz privātā tiesu eksperta /pers. I/ atzinumu, kas ir sagatavots pēc prasītāja juriskonsulta /pers. L/ ierosinājuma un uzdotajiem jautājumiem, kā arī prasītāja apgalvojumiem. Atbildētājas rīcībā esošajā lēmuma kopijā par kriminālprocesa izbeigšanu norādīts, ka pretējās puses (Opel Zafira vadītāja) rīcībā nav saskatāmi ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumi, kas būtu cēloniskā sakarā ar notikušo negadījumu, jo norādītajā situācijā motocikla vadītāja (prasītāja) rīcība neatbilda Ceļu satiksmes noteikumu 4., 10., 70. un 123.[1] punkta prasībām, un tas arī bijis konkrētā ceļu satiksmes negadījuma rašanās iemesls.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 32.[1] pantu civillieta nodota izskatīšanai Valmieras rajona tiesai (lēmums - l.l.91).

Ar Valmieras rajona tiesas 2016.gada 13.oktobra spriedumu (l.l.104-106) prasība noraidīta.

Spriedumā norādīts, ka no Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma (3.pants, 1.panta 15.punkts, 18.pants) izriet, ka apdrošināšanas atlīdzību ir tiesības saņemt personai, kura cietusi no apdrošinātā transportlīdzekļa īpašnieka vai tiesīgā lietotāja rīcības. Tas prezumē, ka jākonstatē transportlīdzekļa īpašnieka vai tiesīgā lietotāja vaina zaudējumu nodarīšanā. No likuma 31.panta sestās un septītās daļas izriet, ka pie transportlīdzekļu vadītāju dalītās vainas zaudējumi atlīdzināmi, ņemot vērā ceļu satiksmes negadījumā iesaistīto personu atbildības pakāpi, vai, ja atbildības pakāpi nav iespējams noteikt, iesaistītajām personām vienādās daļās. Tādejādi, lai prasītājam konkrētā lietā iestātos tiesības saņemt apdrošināšanas atlīdzību, ir jākonstatē otra satiksmes negadījumā iesaistītā vadītāja /pers. H/ vaina vai vismaz dalītā vaina.

Tiesa atzinusi, ka /pers. H/ vaina nav pierādīta, kas pamatots ar tālāk norādīto.

Pēc ceļu satiksmes negadījuma par tā faktu ir ierosināts kriminālprocess Nr.11130073908, kurā 2009.gada 17.augustā pieņemts gala nolēmums - krimināllieta izbeigta. Lēmumā norādīts, ka, izvērtējot kriminālprocesa materiālus, ir redzams, ka automašīnas Opel Zafira vadītāja rīcībā nav saskatāmi Ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumi, kas būtu cēloniskā sakarā ar notikušo negadījumu. Savukārt secināts, ka /pers. B/ ir pārkāpis Ceļu satiksmes noteikumu 4., 10., 70., 108., 123.[1] un 317.punkta prasības, kā rezultātā noticis ceļu satiksmes negadījums un miesas bojājumus guva pats /pers. B/. Kriminālprocesā veikta autotehniskā ekspertīze un eksperts devis atzinumu, ka motocikla vadītāja rīcība ir pretrunā ar Ceļu satiksmes noteikumiem un bija par iemeslu notikušajam satiksmes negadījumam; automašīnas Opel vadītāja vainu eksperts nav konstatējis. Prasītājs ir izmantojis visas pārsūdzības tiesības, taču šis pieņemtais lēmums atstāts negrozīts.

/pers. B/ ir pasūtījis un veicis privātu ekspertīzi, lūdzot viņa izvēlētam speciālistam dot atbildes uz viņa uzdotiem jautājumiem. Norādītais atzinums faktiski ir daļēji pretrunā ar krimināllietā veikto ekspertīzi.

No prokuratūras atbildes secināms, ka prokuratūra ir atteikusies atjaunot kriminālprocesu saistībā ar jaunatklātiem apstākļiem (eksperta /pers. I/ atzinumu), jo iestājies noilgums. Tātad Kriminālprocesa likuma ietvaros šis pierādījums nav vērtēts.

Civilprocesā darbojas dispozitivitātes princips, kas nozīmē, ka lietas dalībniekiem ir personīgas iniciatīvas tiesības un tiesības brīvi izvēlēties, ar kādiem līdzekļiem procesā aizstāvēt savas intereses. Prasītājs civillietā nav lūdzis veikt nekādu liecinieku nopratināšanu, kas ļautu apšaubīt kriminālprocesā iegūtās ziņas par notikušā faktiskiem apstākļiem. Tiesai nav pieteikts lūgums par jaunas auto tehniskās ekspertīzes noteikšanu, ko būtu iespējams uzticēt pušu izvēlētam, objektīvam ekspertam, kur jautājumus ekspertam būtu bijis tiesības uzdot abām pusēm un tos noformulēt tiesai. Tiesas ieskatā, tikai šāda ekspertīze līdz pietiekamas ticamības pakāpei, iespējams, ļautu pārskatīt kriminālprocesā jau veiktās ekspertīzes secinājumus. Tiesai nav speciālo zināšanu auto tehniskās ekspertīzes jomā, lai tā spētu objektīvi analizēt ekspertu pētījumu saturu un kādam no tiem dot priekšroku.

Turklāt tiesa secinājusi, ka privātais eksperts savu secinājumu izdarīšanai ir izmantojis kriminālprocesa izmeklēšanā acīmredzami nepierādītus faktus un paļāvies tikai uz prasītāja iesniegumā ekspertam sniegtām, prasītājam labvēlīgām ziņām par notikušā apstākļiem. Tā /pers. I/ atzinumā norādījis, ka pirms krustojuma un kustības uzsākšanas prasītājs motociklu ir apstādinājis blakus (pie aizmugurējā kreisā sāna) automobilim Ford Scorpio. No tā eksperts izdarījis secinājumus, ka prasītājs atradies automašīnas Opel vadītāja redzes lokā. Kā redzams no tiesai iesniegtās krimināllietas materiāliem, vienīgais liecinieks, kas daudz maz skaidri varējis norādīt prasītāja izvietojumu pirms krustojuma, ir liecinieks /pers. P/. Viņš savās liecībās vairākkārt stāstījis par motocikla atrašanās vietu un pat ir zīmējis attiecīgu shēmu. No liecinieka liecībām neizriet, ka motocikls apstājies blakus viņa vadītai automašīnai, kā to savas izpētes skicē ir atainojis eksperts /pers. I/, bet gan aizmugurē kreisā pusē. Šie apstākļi paši par sevi jau ļauj tiesai kritiski vērtēt /pers. I/ atzinumu.

Tiesa nav piekritusi eksperta /pers. I/ secinājumiem, jo prasītājs, veicot strauju (strauji palielinot braukšanas ātrumu) un pārējiem ceļu satiksmes dalībniekiem neparedzamu apbraukšanas manevru krustojumā apdzīvotā vietā pie intensīvas satiksmes, pie tam, kā izriet no abu ekspertu secinājumiem - pārsniedzot apdzīvotā vietā pieļaujamo braukšanas ātrumu, ir acīmredzami ignorējis Ceļu satiksmes noteikumus. No šāda aspekta tiesai policijas pieņemtais lēmums par iesaistīto transportlīdzekļu vadītāju vainu šķiet pamatots un pareizs.

Tādejādi, nekonstatējot par pierādītu transportlīdzekļa Opel Zafira vadītāja vainu, nav pamats lemt par kāda veida apdrošināšanas atlīdzības piedziņu no apdrošinātāja un prasība ir noraidāma.

Par spriedumu /pers. B/ iesniedzis apelācijas sūdzību, lūdzot tiesu atcelt pārsūdzēto spriedumu un prasību apmierināt.

Apelācijas sūdzībā (l.l.108-110) norādīts, ka tiesa nepareizi novērtējusi privātā tiesu eksperta /pers. I/ 2013.gada 4.novembra eksperta atzinumu. Eksperts atzinis, ka par ceļu satiksmes negadījuma izraisīšanu un prasītājam nodarīto kaitējumu atbildīgs ir automašīnas Opel vadītājs /pers. H/.

Tiesa bez pietiekama pamata apšaubījusi eksperta /pers. I/ atzinumu. Saskaņā ar Tiesu ekspertu likumu tiesu eksperts ir neatkarīgs tiesu ekspertīzes veikšanā un atzinuma sagatavošanā, tāpat tiesu ekspertam ir pienākums sniegt zinātniski pamatotu un objektīvu atzinumu, veicot ekspertīzi pilnā apjomā. Tādējādi tiesai nebija pamata apšaubīt /pers. I/ atzinuma pamatotību tikai tā iemesla dēļ, ka tas ir tapis pēc prasītāja jurista iesnieguma. Turklāt ņemams vērā, ka arī kriminālprocesa ietvaros veiktajai ekspertīzei procesa virzītājs vienpersoniski sastādīja jautājumus, palaižot garām būtisku informāciju, kas ietekmēja ekspertīzes iznākumu. Piemēram, Valsts tiesu ekspertīžu biroja 2008.gada 25.augusta eksperta atzinuma Nr.08-1224 3.lpp. 22.-23.rindiņā norādīts, ka no "[..] lēmumā [procesa virzītāja] minētajiem apstākļiem izriet, automobilis motocikls ir uzsācis kustību no automobiļa aizsega [..]". Gan procesa virzītājs, gan eksperts ir ignorējuši vairāku liecinieku sniegtās ziņas, kuras liedz izdarīt secinājumu, ka prasītājs ar motociklu atradās automašīnas Ford aizsegā.

Procesa virzītājs nebija ekspertam uzdevis nevienu jautājumu par automašīnas Opel braukšanas trajektoriju, ko līdz ar to arī eksperts nebija vērtējis. Turpretī /pers.I/atzinumā šis jautājums tika noskaidrots, kā rezultātā arī tapis secinājums, ka automašīnas Opel vadītājs varēja reāli novērst ceļu satiksmes negadījumu, ja vien nebūtu izvēlējies veikt sasteigtu nogriešanās manevru pa kresi.

Vairāki liecinieki savās liecībās ir norādījuši uz prasītāja atrašanos vietu pirms braukšanas uzsākšanas, kura ir ņemta par pamatu secinājumiem /pers. I/ atzinumā. Pat ja vadās tikai no /pers. P/ liecības un uzzīmētās shēmas, tāpat nevar runāt, ka prasītājs būtu atradies automašīnas Ford aizsegā.

Saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 31.panta sesto un septīto daļu, ja ceļu satiksmes negadījumā iesaistītajām personām nav iespējams noteikt atbildības pakāpi, tad to nosaka vienādās daļās. Ievērojot minēto, tiesai nespējot dot priekšroku vienai vai otrai ekspertīzei, prasība bija apmierināma daļēji.

Apelācijas instances tiesas sēdē prasītāja /pers. B/ pilnvarotais pārstāvis /pers. C/ prasību un apelācijas sūdzību uzturēja un sniedza paskaidrojumus, izvēršot apelācijas sūdzībā minētos argumentus. Tā kā pret prasītāju nav stājies spēkā spriedums kriminālprocesā, tad nav tāda materiāla, ko nevarētu vērtēt civilprocesuālā kārtībā. Uzskata par ticamāku /pers. I/ atzinumu. Nav strīda, ka prasītājs, vadot motociklu, pārsniedza atļauto ātrumu apdzīvotā vietā, bet vērtē, ka ātruma pārsniegums nav bijis liels. /pers. I/ atzinums ir sagatavots pēc ilgāka laika, jo pārsūdzēti lēmumi par kriminālprocesa izbeigšanu, kā arī saistībā ar to, ka prasītāja pārstāvis /pers. L/ bijis apcietināts, savukārt prasības pieteikums sagatavots vēl vēlāk sakarā ar biroja darbinieku noslodzi. Nav strīda, ka kreditora pretenzija atbildētājas maksātnespējas procesā nav iesniegta. Norādīja, ka administratores norādītais arguments prasītāja intereses neaizskar, jo saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 51.panta pirmās daļas 5.punktu labvēlīga sprieduma gadījumā vērsīsies Garantijas fondā apdrošināšanas atlīdzības izmaksāšanai.

Prasītāja pārstāvja paskaidrojumi fiksēti tiesas sēdes skaņu ierakstā.

Atbildētājas maksātnespējīgās AAS "Balva" pārstāvis uz tiesas sēdi nav ieradies. Tiesā saņemts atbildētājas maksātnespējas procesa administratores /pers. S/ iesniegums par civillietas izskatīšanu bez viņas klātbūtnes (l.l.119).

Ievērojot, ka atbildētājai par tiesas sēdi paziņots, nosūtot tiesas pavēsti, kā arī ņemot vērā iesniegumā minēto lūgumu, lieta izskatāma bez atbildētājas pārstāvja piedalīšanās tiesas sēdē.

Administratore /pers.S/iesniegumā par civillietas izskatīšanu bez viņas klātbūtnes (l.l.119) paskaidrojusi, ka ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016.gada 6.jūlija spriedumu civillietā Nr.C32261716 pasludināts atbildētājas maksātnespējas process. Par atbildētājas maksātnespējas procesa administratori iecelta /pers. S/.

Strīdos par kreditora prasījumiem pret maksātnespējīgu parādnieku piemērojamas Maksātnespējas likuma speciālās tiesību normas, kas noteic speciālu kārtību, kādā piesakāmi kreditoru prasījumi un kuru neievērojot kreditoram jārēķinās ar nelabvēlīgām sekām – noilguma iestāšanos. Minēto negroza apstāklis, ka kreditors, apejot Maksātnespējas likumā noteikto prasījumu pieteikšanas kārtību, pirms vai pēc parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas cēlis prasību tiesā (Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 8.aprīļa spriedums lietā Nr.SKC-117/2014).

Maksātnespējas likuma 73.panta pirmajā daļā (redakcijā, kas bija spēkā uz 2016.gada 6.jūliju) noteikts, ka kreditoru prasījumi pret parādnieku iesniedzami administratoram mēneša laikā no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par maksātnespējas procesa pasludināšanu.

Atbilstoši minētā panta otrajai daļai, ja kreditors nokavējis šā panta pirmajā daļā noteikto prasījuma iesniegšanas termiņu, viņš savu prasījumu pret parādnieku var iesniegt termiņā, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, bet ne vēlāk kā līdz dienai, kad šajā likumā noteiktajā kārtībā sastādīts kreditoru prasījumu apmierināšanas plāns. Pēc šā termiņa iestājas noilgums, līdz ar to kreditors zaudē kreditora statusu un savas prasījuma tiesības pret parādnieku.

Atbilstoši Maksātnespējas likuma 73.panta otrajā daļā noteiktajam pēdējais termiņš kreditora prasījuma iesniegšanai bija 2017.gada 8.janvāris. Administratore vērš tiesas uzmanību, ka prasītājs nav pieteicis kreditora prasījumu atbildētājas maksātnespējas procesa ietvaros likumā noteiktajā termiņā.

Tādējādi secināms, ka prasītāja prasījumam, par ko celta prasība tiesā, pret atbildētāju iestājies noilgums un prasība ir noraidāma.

Motīvu daļa

Novērtējusi prasības pieteikumā un apelācijas sūdzībā norādītos motīvus, lietā esošos rakstveida pierādījumus, prasītāja pārstāvja paskaidrojumus tiesas sēdē, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka /pers. B/ prasība ir noraidāma.

2008.gada 20.maijā plkst.21.00 Valmierā, Stacijas ielā 11 notika ceļu satiksmes negadījums (spriedumā arī - CSNg), kurā cieta /pers. B/, gūstot smagus miesas bojājumus (smaguma pakāpe noteikta ar 2009.gada 6.aprīļa eksperta atzinumu – l.l.28-30). Otrs CSNg iesaistītais vadītājs bija /pers. H/, kurš savu sauszemes transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu bija veicis AAS "Balva", tāpēc prasība celta pret šo atbildētāju.

Atbildētāja AAS "Balva" ar 2008.gada 26.novembra atbildi Nr.DA-T8-FV52/120093/08 (l.l.16) atteikusi izmaksāt /pers. B/ apdrošināšanas atlīdzību, pamatojoties uz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 18.panta nosacījumiem, apdrošinātājam secinot, ka ceļu satiksmes negadījuma izraisītājs ir /pers. B/, un norādot, ka apdrošinātāja ir pieņēmusi lēmumu par apdrošināšanas atlīdzības izmaksas atteikumu. Pēc prasītāja pieteikuma atbildētāja atkārtoti atteikusi izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību ar 2014.gada 15.augusta vēstuli Nr.01-472/14 (l.l.25).

Par notikušo CSNg sastādīts ceļu satiksmes negadījuma reģistrēšanas protokols Nr.EZ054162 (l.l.43), tajā norādot CSNg dalībniekus, negadījuma aprakstu, transportlīdzekļu bojājumus, CSNg vietā konstatētos apstākļus.

Par ceļu satiksmes negadījumu ierosināts kriminālprocess Nr.11130073908. 2009.gada 17.augustā kriminālprocesā pieņemts galīgais lēmums - lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu (l.l.87-89).

No šajā lēmumā norādītā izriet, ka izmeklēšanas gaitā noskaidrots un pierādīts, ka 2008.gada 20.maijā, Valmierā, pa Stacijas ielu, virzienā no Meža ielas uz Mazo Stacijas ielu, brauca motocikls Honda CBR900RR ar valsts numura zīmi TC4456, kuru vadīja /pers. B/. Stacijas un Nākotnes ielu krustojumā luksoforā dega sarkanā gaisma, tāpēc /pers. B/ apstādināja motociklu Honda tieši aiz automašīnas Ford Scorpio ar valsts numura zīmi FM1775, kura bija apstājusies pirmā aiz krustojuma. Tikko kā luksoforā iedegās zaļā kustību atļaujošā gaisma, /pers. B/ ar motociklu strauji uzsāka kustību, regulējamā krustojuma robežās apdzenot priekšā esošo automašīnu Ford Scorpio gar tās kreiso sānu. Pa to laiku pa Stacijas ielu, virzienā no Dīķa ielas uz Nākotnes ielu brauca automašīna Opel Zafira ar valsts numura zīmi GM1166, kuru vadīja /pers. H/. Stacijas ielā pie ēkas Nr.11 /pers. H/ veica nogriešanās manevru pa kreisi uz mājas iebrauktuvi, iebraucot jau pretējā braukšanas joslā, taču pa šo laiku no krustojuma strauji izbraukušā motocikla Honda vadītājs /pers. B/, redzot, ka automašīna Opel Zafira aizšķērso viņa braukšanas joslu, bremzēja, zaudēja līdzsvaru, uz brauktuves krita un ietriecās automašīnas Opel Zafira priekšējā daļā.

Lēmumā norādīts, ka, izvērtējot kriminālprocesa materiālus, ir redzams, ka automašīnas Opel Zafira vadītāja rīcībā nav saskatāmi ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumi, kas būtu cēloniskā sakarā ar notikušo negadījumu. Savukārt konstatēts, ka /pers. B/ pārkāpis Ceļu satiksmes noteikumu 4., 10., 70., 108., 123.[1] un 317.punkta prasības, kā rezultātā noticis ceļu satiksmes negadījums,

viņam gūstot miesas bojājumus.

Kriminālprocesa ietvaros nozīmēta un veikta autotehniskā ekspertīze. Ar Valsts tiesu ekspertīžu biroja 2008.gada 25.augusta eksperta atzinumu Nr.08-1224 (l.l.122-125) secināts, ka motocikla vadītāja rīcība ir pretrunā ar Ceļu satiksmes noteikumiem un bija par iemeslu notikušajam satiksmes negadījumam un tā sekām, savukārt automašīnas Opel Zafira vadītāja vainu kādu Ceļu satiksmes noteikumu neievērošanā eksperts nav konstatējis. Eksperts konstatējis, ka automašīnas Opel kustības ātrums sadursmes brīdī nav pārsniedzis 15-20 km/h, savukārt motocikla Honda kustības ātrums pirms bremzēšanas uzsākšanas bija aptuveni 60 km/h, turklāt no atzinuma motīviem izriet, ka motocikls uzsācis kustību, ļoti strauji palielinot kustības ātrumu.

Kriminālprocesā iegūtas un lēmumā atspoguļotas paša prasītāja /pers. B/, Opel Zafira vadītāja /pers. H/ liecības, tāpat automašīnas Ford Scorpio vadītāja /pers. P/ liecība, tuvumā esošo gājēju /pers. AB/ un /pers. AC/ liecības, tāpat prasītāja sievas /pers. AD/ liecības.

Tādejādi ar kriminālprocesā Nr.11130073908 likumīgā spēkā stājušos lēmumu atzīts, ka ceļu satiksmes negadījums un iegūtie miesas bojājumi radušies paša prasītāja ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumu rezultātā, bet automašīnas Opel Zafira vadītāja vaina nav konstatēta un tātad līdz ar to kriminālprocess izbeigts. Pretējā gadījumā tiktu veiktas tālākas Kriminālprocesa likumā paredzētās darbības pret Opel Zafira vadītāju sakarā ar noziedzīga nodarījuma izdarīšanu.

Lietā nav strīda, ka /pers. B/ izmantojis visas Kriminālprocesā paredzētās pārsūdzības tiesības, par ko norādījis arī pats prasītājs, taču pieņemtais lēmums atstāts negrozīts.

/pers. B/ uzskata, ka CSNg izraisīšanā ir vainojams automašīnas Opel Zafira vadītājs un līdz ar to apdrošināšanas atlīdzība piedzenama no AAS "Balva", kurā veikta viņa sauszemes transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana.

Saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 3.pantu obligātās apdrošināšanas objekts ir transportlīdzekļa īpašnieka vai tiesīgā lietotāja civiltiesiskā atbildība par ceļu satiksmes negadījumā nodarīto zaudējumu trešajai personai. Par trešo personu likuma izpratnē uzskatāma jebkura persona, kurai ceļu satiksmes negadījuma dēļ ir nodarīti zaudējumi un pienākas apdrošināšanas atlīdzība (1.panta 15.punkts). Likuma 18.pants nosaka, ka, iestājoties apdrošināšanas gadījumam, apdrošinātājs, kurš apdrošinājis zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību, atlīdzina šajā likumā noteiktajā kārtībā novērtētos zaudējumus, kas ceļu satiksmes negadījumā nodarīti trešajai personai.

Tātad no Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma izriet, ka apdrošināšanas atlīdzību ir tiesības saņemt personai, kura cietusi no apdrošinātā transportlīdzekļa īpašnieka vai tiesīgā lietotāja rīcības. Tas prezumē, ka jākonstatē transportlīdzekļa īpašnieka vai tiesīgā lietotāja vaina zaudējumu nodarīšanā. No likuma 31.panta sestās un septītās daļas izriet, ka pie transportlīdzekļu vadītāju dalītās vainas zaudējumi atlīdzināmi, ņemot vērā ceļu satiksmes negadījumā iesaistīto personu atbildības pakāpi, vai, ja atbildības pakāpi nav iespējams noteikt, iesaistītajām personām vienādās daļās.

Tādejādi, lai prasītājam konkrētā lietā iestātos tiesības saņemt apdrošināšanas atlīdzību, ir jākonstatē otra satiksmes negadījumā iesaistītā vadītāja /pers. H/ vaina vai vismaz dalītā vaina.

Analogi pirmās instances tiesai, apelācijas instances tiesa šādus apstākļus, kas dotu pamatu apdrošināšanas atlīdzības piedziņai no AAS "Balva", nekonstatē.

Kā jau iepriekš norādīts, ar spēkā esošu lēmumu kriminālprocesā Nr.11130073908 atzīta paša /pers. B/ vaina CSNg izraisīšanā, bet automašīnas Opel Zafira vadītāja vaina nav konstatēta.

Civilprocesa likuma 96.panta trešajā daļā paredzēts, ka likumīgā spēkā stājies tiesas spriedums krimināllietā, prokurora priekšraksts par sodu, kā arī lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu uz nereabilitējoša pamata ir obligāts tiesai, kas izskata lietu par tās personas civiltiesisko atbildību, par kuru pieņemts attiecīgais nolēmums, vienīgi jautājumā par to, vai noziedzīgā darbība vai bezdarbība notikusi, vai to izdarījusi vai pieļāvusi tā pati persona.

Tiesas kolēģija piekrīt pirmās instances tiesas secinātajam, ka lai tiesa pārskatītu un pārvērtētu kriminālprocesā veiktās izmeklēšanas rezultātu, tam par pamatu būtu jābūt tādiem pierādījumiem, kas šajā kriminālprocesā nav tikuši izvērtēti un nav ņemti vērā, pretējā gadījumā zustu šādas kriminālprocesiskās izmeklēšanas jēga un mērķis.

/pers. B/ balstījies uz viņa pārstāvja /pers. L/ iesnieguma pamata SIA "Ekspertu serviss" privātā tiesu eksperta /pers. I/ pēc ilgāka laika - 2013.gada 4.novembrī veiktu eksperta atzinumu. Eksperts atzinuma secinājumu daļā norādījis, ka automašīna Opel Zafira priekšlaicīgi iebraukusi pretējā kustības joslā un braukusi pretim pretimbraucošiem transporta līdzekļiem pa viņu kustības joslu, kas ir pretrunā Ceļu satiksmes noteikumu 3.punkta prasībām, precīzu vietu noteikt nevar, bet tas bijis vismaz pāris automašīnas Opel korpusu garumā pirms Stacijas ielas krustošanās ar iebrauktuvi uz minētās ielas namu Nr.11; ka automašīnas Opel vadītājam bijusi iespēja novērst doto ceļu satiksmes negadījumu, bet nav iespējams noteikt, vai motocikla vadītājam bija tehniska iespēja novērst ceļu satiksmes negadījumu. Pētījuma daļā arī norādīts, ka, motociklam atrodoties pie automašīnas Ford kreisās aizmugurējās sānu daļas, tas visu laiku bijis automašīnas Opel vadītāja redzes lokā. Minētais atzinums atrodas daļējā pretrunā ar kriminālprocesā veikto ekspertīzi un lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu, jo liek domāt, ka ceļu satiksmes negadījumu būtu izraisījis Opel Zafira vadītājs.

No Valmieras rajona prokuratūras 2014.gada 28.marta atbildes Nr.3/4-966-14 /pers. B/ izriet, ka atteikts lūgums atcelt lēmumu par kriminālprocesa Nr.11130073908 izbeigšanu noilguma dēļ. Tādejādi kriminālprocesā /pers. I/ 2013.gada 4.novembra atzinums nav vērtēts.

Tiesas kolēģija secina, ka nav pamata, balstoties uz /pers. I/ atzinumu, pretēji lēmumā par kriminālprocesa izbeigšanu secinātajam, konstatēt, ka ceļu satiksmes negadījuma izraisīšanā un tā sekās pilnīgi vai daļēji vainojams automašīnas Opel Zafira vadītājs.

Tā, eksperts norādījis par to, ka motocikls visu laiku bijis automašīnas Opel Zafira vadītāja redzes lokā, balstoties uz to, ka tas atradies pie automašīnas Ford Scorpio aizmugurējās kreisās sānu daļas (shēma - l.l.22). Tajā pašā laikā kriminālprocesa ietvaros nopratināts automašīnas Ford Scorpio vadītājs /pers. P/, kurš pēc būtības visprecīzāk spējis dot liecības par prasītāja vadītā motocikla Honda apstāšanās vietu, liecībai pievienotajā shēmā (l.l.84-85) atzīmējis motocikla atrašanās vietu, kas neatrodas pie Ford Scorpio sānu daļas, bet aizmugurē, kreisā pusē. Lieciniece - gājēja /pers. AB/ sākotnējā liecībā 2008.gada 29.maijā norādījusi, ka motocikls nostājies tieši aiz automašīnas (l.l.65), liecībā 2009.gada 22.janvārī, ka apstājies blakus kreisajā pusē aizmugurējā daļā (l.l.82), liecinieks /pers. AC/ sākotnējā liecībā 2008.gada 25.augustā, ka motocikls nostājies aizmugurē pie kreisā stūra (l.l.66), liecībā 2009.gada 26.martā, ka motocikls apstājies aiz vienas mašīnas (l.l.83). Minētais apliecina, ka lieciniekiem savās liecībās nav bijuši konsekventi par precīzu motocikla apstāšanās vietu pirms krustojuma. Savukārt lieciniece /pers. AD/ (l.l.67) liecība par motocikla atrašanās vietu, pastāvot citām atšķirīgām liecībām, tāpat /pers. P/ liecībai, ņemot vērā, ka viņa ir prasītāja laulātā, tiesas ieskatā, nav vērtējama kā tāda, uz kuras pamata precīzi nosakāma motocikla atrašanās vieta. Tādejādi nav iespējams secināt, ka /pers. I/ atzinumā un shēmā norādītā motocikla

atrašanās vieta pirms krustojuma ir apstiprinājusies. Savukārt automašīnas Opel Zafira vadītājs /pers. H/ norādījis, ka prasītāja vadīto motociklu nav redzējis (liecība un paskaidrojums - l.l.61, 62). Arī no /pers. P/ paskaidrojuma izriet, ka, viņa ieskatā, motocikls viņa automašīnu apdzina ļoti strauji, un pieļauj, ka Opel vadītājs varēja viņu neieraudzīt.

Tāpat no /pers. P/, /pers. AB/, /pers. AC/ liecībām (l.l.64-66, 82-84) viennozīmīgi izriet, ka motocikla Honda vadītājs pēc luksofora zaļās gaismas iedegšanās kustību uzsācis ļoti strauji, strauji palielinājis kustības ātrumu, viss notikums norisinājies ātri. No abu ekspertīžu atzinumiem izriet, ka prasītāja vadītā motocikla braukšanas ātrums pirms bremzēšanas uzsākšanas bijis lielāks par atļauto ātrumu apdzīvotās vietās (Valsts tiesu ekspertīžu biroja 2008.gada 25.augusta atzinumā - ap 60 km/h, /pers. I/ atzinumā - 58-59 km/h).

Prasītāja iesniegtajā eksperta /pers. I/ atzinumā nav norādīts par kādu prasītāja vainu ceļu satiksmes negadījuma izraisīšanā, tāpat nav novērtēts šāds straujš motocikla ātruma palielinājums un neatļauts braukšanas ātrums kopsakarā ar automašīnas Opel Zafira vadītāja rīcību un līdz ar to par viņa iespējamo vainu. Minētais liek apšaubīt prasītāja iesniegto eksperta atzinumu. Pirmās instances tiesa pamatoti secinājusi, ka prasītājs, veicot strauju (strauji palielinot braukšanas ātrumu) un pārējiem ceļu satiksmes dalībniekiem neparedzamu apbraukšanas manevru krustojumā apdzīvotā vietā pie intensīvas satiksmes, pārsniedzot pieļaujamo braukšanas ātrumu, ir acīmredzami ignorējis ceļu satiksmes noteikumus.

Apelācijas sūdzībā norādīta atsauce uz to, ka saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 31.panta sesto un septīto daļu, ja CSNg iesaistītām personām nav iespējams noteikt atbildības pakāpi, tad to nosaka vienādās daļās, un bija jāapmierina puse no prasības. Tiesas kolēģijas ieskatā, minēti likuma nosacījumi būtu piemērojami tad, ja tiesa atzītu, ka CSNg izraisīšanā vainojamas vairākas personas, taču šajā gadījumā tāda situācija nav konstatēta.

Ievērojot minēto, apelācijas sūdzībā norādītie motīvi un lietā esošie pierādījumi nedod pamatu prasības apmierināšanai.

Turklāt pastāv patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai pret maksātnespējīgo AAS "Balva", uz ko rakstveida paskaidrojumos vērsusi uzmanību atbildētājas administratore.

Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016.gada 6.jūlija spriedumu pasludināts AAS "Balva" maksātnespējas process. Lietā nav strīda, ka /pers. B/ administratorei kreditora pretenziju nav iesniedzis, ko viņa pārstāvis apliecināja tiesas sēdē.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 73.panta pirmo daļu kreditoru prasījumi iesniedzami administratoram mēneša laikā no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par maksātnespējas procesa pasludināšanu. Atbilstoši šī likuma 73.panta otrajai daļai, ja kreditors nokavējis šā panta pirmajā daļā minēto prasījumu iesniegšanas termiņu, viņš savu prasījumu pret parādnieku var iesniegt termiņā, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, bet ne vēlāk kā līdz dienai, kad šajā likumā noteiktajā kārtībā sastādīts kreditoru prasījumu apmierināšanas plāns. Pēc šā termiņa iestājas noilgums, līdz ar to kreditors zaudē kreditora statusu un savas prasījuma tiesības pret parādnieku.

Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 8.aprīļa spriedumā lietā Nr.SKC-117/2014 izteikta atziņa, ka strīdos par kreditora prasījumiem pret maksātnespējīgu parādnieku piemērojamas Maksātnespējas likuma speciālās tiesību normas, kas noteic speciālu kārtību, kādā piesakāmi kreditoru prasījumi. Tāpat norādīts, ka minēto negroza apstāklis, ka kreditors, apejot Maksātnespējas likumā noteikto prasījumu pieteikšanas kārtību, pirms vai pēc parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas, cēlis prasību tiesā.

Tā kā līdz Maksātnespējas likuma 73.panta otrajā daļā noteiktajam termiņam, kas šajā gadījumā ir 2017.gada 8.janvāris, kreditora prasījumu prasītājs nav pieteicis, tas ir pamats prasības noraidīšanai.

Prasītāja pārstāvis šajā ziņā tiesas sēdē atsaucās uz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 51.panta pirmās daļas piekto punktu. No minētās likuma normas izriet, ka apdrošinātāji izveido un Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs administrē Garantijas fondu. Garantijas fonda mērķis ir nodrošināt apdrošināšanas atlīdzību izmaksu to zaudējumu segšanai tālāk noteiktajos gadījumos, tajā skaitā gadījumā, ja zaudējumus nodarījis transportlīdzeklis, attiecībā uz kura īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošinātāju pasludināts maksātnespējas process.

Tomēr konkrētajā gadījumā prasība celta pret tagad maksātnespējīgo AAS "Balva", un, apmierinot prasību, tas nozīmētu pienākuma uzlikšanu izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību tieši maksātnespējīgajai AAS "Balva" situācijā, kad to liedz apstāklis, ka nav pieteikta kreditora pretenzija.

Prasītāja pārstāvja norādītās likuma normas izpratnē tas nozīmē prasītāja tiesību vērsties pie citas personas - Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja, un, ja tas atteiktu apdrošināšanas atlīdzības izmaksu, tad jau prasība būtu ceļama pret šo personu.

Ievērojot visus iepriekš norādītos argumentus to kopumā, prasība ir noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Vadoties no Civilprocesa likuma 432.-434.panta, Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda:

noraidīt pilnīgi /pers. B/, personas kods /personas kods/, prasību pret maksātnespējīgo apdrošināšanas akciju sabiedrību "Balva", vienotais reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, par apdrošināšanas atlīdzības 9413,68 EUR (deviņu tūkstošu četrsimt trīspadsmit eiro un 68 centu) piedziņu.

Spriedumu 30 (trīsdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas 2017.gada 10.maija var pārsūdzēt Augstākās tiesas Civillietu departamentā Civilprocesa likuma 450.-452.pantā paredzētajos gadījumos, iesniedzot kasācijas sūdzību Vidzemes apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis A.Bukavs

Tiesneši D.Lazdiņš

M.Lapiņš